

Lillomarkas Venner

Oslo, august 2007

Til
Oslo kommune, Byantikvaren
Postboks 2094 Grünerløkka 0505 Oslo

Høringsuttalelse til Forslag til verneplan for Akergårdene

Vi viser til høringsutkastet for Forslag til verneplan for Akergårdene, som vi har gått gjennom med stor interesse. Det er veldig positivt at det er gjort en helhetlig sammenstilling av byens gamle gårdsanlegg. Som markaorganisasjon setter vi spesielt stor pris på vektleggingen av å inkludere hele gårdsmiljøet, inkludert kulturlandskap, i vurderingen av verneverdien av anleggene. Grøntarealene i tilknytning til gårdsanleggene har ofte stor lokal betydning som friluftsområder og som arealer med stort biologisk mangfold. Men for at kulturlandskap skal opprettholde sine kvaliteter, må de skjøttes.

Denne høringsuttalelsen gjelder nettopp et slikt kulturlandskapsområde, og behovet for å sikre en årvisst skjøtsel. To viktige storgårder i Groruddalens historie er Linderud og Rødtvet. Linderud gård er fredet og står oppført på liste A i vedlegg 1, mens Rødtvet gård er ført opp på liste B: Privateide prioriterte gårder, med vernestatus "bevaringsverdig". I tillegg til de verdifulle bygningene, er disse gårdene enestående fordi de har store deler av sitt gamle innmarksareal bevart, de såkalte Hestejordene. Det er unikt i Oslosammenheng at kulturlandskapet rundt gamle gårdsanlegg ikke er utbygd. Gårdene har dermed i spesiell grad bevart et helhetlig miljø. Årsaken til at innmarksarealet er blitt bevart som grøntareal er at området ble regulert som en del av marka. Dette hadde antakelig sammenheng med at området ble sett på som interessant som treningsareal for Forsvarets Krigsskole, som ligger på Linderud.

Hestejordene er i dag et høyt skattet friluftsområde. Nærheten til byggesonen gjør det svært mye brukt til små rusleturer og utflukter med skoler, barnehager, SFO og andre institusjoner. Det åpne landskapet har et rikt plante- og dyreliv, med stort biologisk mangfold, og kulturlandskapets flora med eng- og beiteplanter rikt representert. Området inngår i Regionalt miljøprogram og får tilskudd fra Fylkesmannen til tiltak i kulturlandskapet over jordbruksavtalen. Jordene har et mangfold av landskapselementer, med bekkedaler, raviner, åpne jorder, bergknatter og skogholt, noe som gir et variert og tiltalende turområde. Guidete turer har de siste årene vært et tilbud flere ganger i sesongen, med temaer som kulturhistorie, nyttevekster, kulturlandskapets biologi og fugletitting. Området er dessuten mye brukt til trening og konkurranser, foruten å være et yndet sted for ake- og skileikaktiviteter om vinteren, med sine åpne bakker.

Lillomarkas Venner v/Elin Langsholt. Sansdåsveien 17a, 0956 Oslo. Hjemmeside:
<http://www.lillomarkasvenner.no>

E-post: post@lillomarkasvenner.no, bankkonto 0530 30 46455 Org.nr.: 975 715 825

I tilknytning til Hestejordene finnes flere kulturminner: tufter etter gamle plasser, gamle utmarksgjerder, i tillegg til tallrike spor etter steinhoggervirksomheten, som var en viktig næring i distriktet på deler av 18- og 1900-tallet. Disse elementene bidrar ytterligere til at man kan danne seg et rikt bilde av livet her for 100 år siden.

Men innmark som ligger brakk i 50 år vil ubønnhørlig gro igjen. Da gjengroing forringer opplevelsen av det historiske kulturlandskapet og det biologiske mangfoldet, er det et viktig mål å reetablere og ta vare på et levende kulturlandskap. For noen år siden ble det derfor tatt initiativ til et skjøtselsprosjekt for å skjøtte Hestejordene som kulturlandskap. Sandås vel, Siste Sjanse (nå Biofokus) og Lillomarkas Venner tok initiativ til dette. Skjøtselen har foregått i form av beiting med hester, slått, rydding og de siste to åra beiting med kuer i samarbeid med Beitepatroljen BA og 4H-gården på Nordre Lindeberg. Det var kuer som beitet her fram til gårdsdriften ble nedlagt på 50-tallet, og det er derfor kulturhistorisk interessant at det er nettopp kuer som rydder markene i dag.

Skjøtselen drives i dag av en gjeng lokale ildsjeler. Mye blir gjort, og jordene framstår i dag atskillig mer åpne enn da prosjektet startet opp i 2001. Men dette er en sårbar organisering, i og med at den årvisse drivkraften bak skjøtselen i praksis er avhengig av ganske få personer. For at en faglig forsvarlig skjøtsel skal sikres i et langsiktig perspektiv, bør området få en status som medfører et offentlig ansvar for skjøtselen. Det er behov for et forpliktende, varig samarbeid, der myndighetene inngår i avtale med grunneier, lokale organisasjoner og ressurspersoner med biologisk kompetanse. Vi foreslår derfor at kulturlandskapet Hestejordene tas inn i verneplanen, som en del av det gamle gårdsmiljøet rundt Rødtvet og Linderud gårder.

Ved å sikre landskapet, ivaretas sammenhengen mellom gårdsmiljøet rundt selve gårdsanleggene og arealressursene som i sin tid ga grunnlaget for gårdsdriften. Ved enkel tilrettelegging i form av rydding av stier som er i ferd med å gro igjen, skilting, informasjonstavler og brosjyrer, kan publikum få del i disse sidene ved gårdene. Dette øker opplevelseskvalitetene og informasjonsverdien ved gårdene, idet man kan få innsikt i gårdenes driftsform og arealbruk i tidligere tider. De andre gamle gårdsanleggene i Groruddalen ligger isolert i utbygde områder uten spor etter gårdsdriften i form av jordbruksarealer. Det er laget en enkel skjøtselsplan for områdene. Denne tar utgangspunkt i det skjøtselsarbeidet som er gjort og hva som kan være realistisk å få gjennomført framover. Denne kan være utgangspunkt for å lage en mer helhetlig skjøtsels- og restaureringsplan med større vekt på kulturhistorie og kulturminner, samt tilrettelegging for publikum.

Informasjon om det skjøtselsarbeidet som er i gang på Hestejordene er lagt ut på internett: www.lillomarkasvenner.no. Se ellers det vedlagte heftet om Hestejordene. Ta gjerne kontakt dersom det er ting dere vil ha klarlagt.

For styret i Lillomarkas Venner,
vennlig hilsen

Elin Langsholt

Kuer i soloppgang. Parti fra Hestejordene, august 2007.